Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka stane 1·25 Din.

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poštnina posebej — Oglasi po ceniku.

SOCIALIST

Izhaja vsak petek popoldne. Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo. Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Vidovdanska cesta štev. 2, pritličje.

Glasilo Socialistične Stranke Jugoslavije

Štev. 42. Ljubljana, dne 17. oktobra 1924. II. leto.

Iz politike.

Kriza Davidovićeve vlade. — Politika generalov. — Spor med komunisti. — Volitve na Angleškem.

Pri Davidovićevi vladi se kažejo prvi znaki krize, kakor je bilo predvideti. Davidovićevi demokrati v vladi ne zastopajo dovolj veliki del srpskega naroda, zato stališče Davidovićevega kabineta ni dovolj čvrsto. Dočim smo pod Pašić-Pribičevićevim režimom imeli vlado proti večini Hrvatov in Slovencev in je taka vlada morala nujno pasti, tako čaka ista usoda Davidovićev kabinet, ki vlada proti večini Srbov. S tem pa, če pade Davidovićev kabinet, še ni potreba, da pade tudi misel na sporazum med Hrvati in Srbi. Res je sicer, da Radić govoriči še naprej in s svojim blebetanjem sam sporazumu najbolj škoduje, vendar pa se nam zdi, da pomeni vse to Radićevo govoričenje samo začetek njegovega preokreta k — monarhiji in militarizmu. Sporazum je torej, če tudi počasi, pa vendarle na potu. Tudi radikali to čutijo in imajo voljo pri sporazumu ne samo sodelovati, ampak hočejo imeti pri njegovem stvaranju tudi glavno besedo. In za to gre sedaj. Davidović, ki to vé, skuša radikale razdvojiti in oslabiti njihovo moč ter svoji stranki priboriti voditeljsko vlogo ob stvaranju sporazuma. Radikali pa, ki so najmanj tako premeteni kot »čika Ljuba«, izgleda, da se od Davidovića ne bodo dali izvabiti na pot razkola. Tako bo Davidović koncem koncev moral odstopiti in pot za novo vlado sporazuma — najbrže pod vodstvom Jovanovića — bo odprta. Samo vprašanje časa je, kdaj do te rešitve pride.

Ponovno smo že povdarjali in danes povdarjamo znova, da je v interesu delavstva, da se meščanske stranke med seboj pobotajo o razdelitvi moči v tej državi. Komunistična taktika, ki zida svoje revolucionarne gradove na pesek razkola med meščanskimi strankami je napačna: ne gre za vprašanje revolucije, gre za vprašanje večjega korita na vodstvu države.

*

V zadnjih dneh smo doživeli tudi malo generalsko politično komedijo, ki je pokazala za kulise našega »parlamentarnega« življenja. Na političnem odru sicer vidimo civilne politike, za kulisami pa čepe generali in čakajo na trenutek, da bi sami stopili na politično pozornico. To bi bila sicer nesreča za cel narod, koncem koncev pa bi tudi generalska politika skrahirala. Izgleda, da se generalom njihov puč, o katerem se je pisalo in govorilo, ni posrečil in da je kot prva žrtev tega nameravanega puča padla glava — generala Hadžića, ki je kot vojni minister odstopil.

General Hadžić navaja, da je odstopil za to, ker so Radićevci širili med vojaštvom protivojaško propagando. Pripoveduje pa tudi, da ga je ogorčilo, ker ga je notranji minister opozarjal na to, da pripravljajo generali puč — kar pa seveda, da ni bilo res.

Notranji minister Nastas Petrović pa trdi, da mu je res sporočil o govoricah generalskega puča, da pa sam tem govoricam ni verjel in da bi stvar še lepše izgledala, pa pošilja celo uradna poročila v svet, da nihče v naši slavni vojski na puče ne misli in da se naši generali s politiko sploh ne bavijo.

Res, prizor za bogove! Dva kraljeva ministra se med seboj kregata pred celo javnostjo in notranji minister prenaša govorice, ki jih sam ne verjame, kot klepetava baba!

V resnici pa je stvar seveda ta, da so nekateri generali, ki se bavijo bolj s politiko, kot s svojim poklicem, hoteli vreči Davidovića in pomagati staremu Pašiću zopet na konja, da pa se je ta akcija — upajmo za vedno — ponesrečila. In če zatrjuje Nastas Petrović, da se vojska s politiko ne bavi, tedaj piše vedoma neresnico. Pa se menda vendar tudi on ne boji generalov, da jih brani?

Vojaška diktatura v tej državi bi pomenila začetek meščanske vojne, ki bi še bolj razorala naše politične in gospodarske razmere, kakor so že razorane. Boljši je najslabši parlament in najslabša parlamentarna vlada, kot »najprosvitlenejša« diktatura!

*

V komunistični stranki v Jugoslaviji se bije boj med dvema strujama: med »revolucionarno« strujo in med zmerno strujo, strokovničarji ali kakor jih »revolucionarci« imenujejo med »ljudmi, ki stojijo pod socialistično ideologijo.«

Ta boj je hud in ker je principielnega značaja se ne more končati s kompromisom in mora zmagati samo ena stran. »Revolucionarno« krilo je mnenja, da je Balkan zrel za revolucijo in da je zato treba z vso silo delati na skorajšnji izbruh te revolucije. »Revolucionanci« smatrajo, da je najboljši način za tako delo, če posebno v Jugoslaviji nete plemenske spore. Po njihovi ideologiji je namreč Jugoslavija »nacionalitetna« država, to je država, ki obstoji iz cele vrste narodov. Vse te narode, pravijo, da je treba osvoboditi in jih osrečiti s seljačko-delavskimi vladami.

Zmerna struja pa uvideva popolnoma pravilno, da vsi takozvani plemenski boji v državi niso nič drugega, kakor boj posameznih meščanskih strank za oblast v državi in da v teh bojih ni tistega revolucionarnega duha in razmaha, ki bi zamogel razdreti obstoječe in vstvariti kaj boljšega, prinesti predvsem socialno osvoboditev širokim plastem naroda. Boj med meščanskimi strankami ne more prinesti osvobojenja delavskemu razredu, njegova osvoboditev mora biti delo delavstva samega!

»Revolucionarci«, ki jih vodi slaboznani politični hohštapler Triša Kacleović, so seveda pravoverni komunisti, plačanci iz Moskve. Moskva je v zadnjem času preložila sedež svoje propagande na Balkanu iz Dunaja v Trst in tako se je tudi v Sloveniji pojavil nov sovjetski komisar, ki bo Lemeža odžagal in komunističnemu delavstvu diktiral politiko... Da vidimo!

Zmerna struja med komunisti, ki prišteva med svoje tudi bivšega vodjo komunistične stranke v državi Simo Markovića, ki je ravnokar prestal dvoletno ječo, bo s Simo Markovićem pridobila močno intelektualno in tudi popularno moč.

*

Na Angleškem je Macdonald izzval nezaupnico parlamenta in dal parlament razpustiti. Macdonald je s to dobro potezo pokazal, da je dober taktičar: padel je takrat, ko je on hotel, ne, kadar bi nasprotniki hoteli. Ti so ga hoteli vreči na vprašanju angleško-ruske pogodbe.

Macdonald in angleška delavska stranka sta v teku 9 mescev, kar sta bila na vladi, izvršila ogromno delo, posrečilo se je priboriti demokratizmu vpliva tudi v zunanji politiki in Evropo oddaljiti nevarnosti nove vojne.

Kakšen bo izid angleških volitev, ki bo za nadaljnji razvoj svetovne politike ogromnega pomena, je težko predvideti. V bistvu se bo vodil boj med delavsko stranko in konservativci, liberalci bodo bržčas zmleti med dvema kamnoma. Kakor želimo, da bi angleška delavska stranka v tem boju zmagala, ker bi to bilo neizmernega pomena za cel svet in za delavstvo še posebej, se vendar ne smemo udajati vročekrvnim nadam. Angleška buržuazija se pač zaveda, da se je začel boj za vse. Čeprav Macdonald ne grozi ne s krvjo in ne z revolucijo, je vendar nevaren za obstoj kapitalistične Anglije; morda je ravno zato nevaren, ker zna in ve kaj hoče!

Nenadne volitve v Angliji.

Angleška delavska vlada je razpustila parlament in 29. oktobra se bodo vršile že nove volitve. Ta novica iz Londona je minuli teden enako osupnila svet, kakor ona januarja meseca, ko je z neobičajno krepkimi, jasnimi in preprostimi gestami proti vsemu pričakovanju nastopila naenkrat delavska vlada.

Dejstvo, da je prišla v kapitalistični Angliji na krmilo delavska vlada in da je sedaj takorekoč hote zaključila prvo serijo svojega dela, še ni bilo tako nepričakovano, toda način in brzina, eleganca in inicijativnost delavskih voditeljev pri izvajanju političnih akcij je ono, kar nam ubogim Jugoslovanom, ki smo vajeni na večne dolge krize, jemlje sapo.

Po zadnjih volitvah je število delavskih poslancev naraslo od 141 na 193. Ves svet je pričakoval, da se združita obe meščanski stranki, konservativci z 258 in liberalci s 166 poslanci ter prevzameta vlado. Ali razdvojenost med njima je bila prevelika. Zaradi tega je bil pozvan Macdonald, da kot šef druge največje stranke v zbornici poskusi svojo srečo in sestavi vlado. Kakor bi trenil je bila vlada sestavljena. Že naslednji dan je nova vlada sklenila, priznati Rusijo ter napravila več sklepov, ki so pomenili revolucionarni prevrat v glavah cele Evrope. Odloki, naredbe, telegrami in pisma na državnike so kar deževali in že koncem prvega tedna vladanja je ugotovil Macdonald, da, če vlada tudi takoj pade, pomeni njeno enotedensko delo zgodovinski dogodek v svetovni politiki.

Delovanje delavske vlade.

Pred nastopom te delavske vlade je moril Anglijo in vso Evropo težek vzduh, nasičen nevarnega sovraštva, ki je grozilo z novo vojno — vojno, ki bi pokopala zadnje ostanke evropske kulture in civilizacije ter povzročila popolno gospodarsko propast po petletni vojni izmučenih narodov. V Franciji je vladal takrat stari sabljač Poincarè, ki je venomer rožljal proti Nemčiji s sabljo. V Nemčiji pa so se zbirali fašisti, da z velikim udarom odpravijo republiko ter vzpostavijo svojo vojaško monarhijo, »osvobodilno« vojno proti Franciji. Poljska, Romunija, Jugoslavija in Češka so se v zvezi s Francijo mrzlično oboroževale in pričakovati je bilo že, da nenadoma pade tu ali tam strel — signal za svetovni pokolj.

Anglija sama pa je preživljala takrat težko letargijo; ni si vedela pomagati, ne na desno ne na levo, temveč je le otrplo čakala, kaj bo.

In v tem usodnem trenotku je vzela vajeti Anglije v roke delavska stranka ter stopila pred svet z jasnim, preprostim in iskrenim programom, ki se izraža v naslednjih treh točkah:

1. Pomirjenje narodov na podlagi odkritosrčnega medsebojnega sporazuma.
2. Razorožitev.
3. Socialne reforme.

Ta kratki in preprosti program je užgal milijone src v Angliji in v Evropi. Klicu angleške delavske vlade se je prva odzvala Francija. Pri volitvah letošnje spomladi je namreč sijajno zmagala socialistična levica, dočim sta predstavnika reakcije Poincaré in Millerand zginila s politične pozornice.

Volilni izid v Franciji je podal še trdnejšo podlago v Angliji pričetemu delu za pomirjenje sveta, za razorožitev in za socialne reforme. Na Macdonaldovo inicijativo je bila sklicana londonska konferenca. In glej čudo, včerajšnji sovražniki so odhajali iz Londona kot prijatelji, in se trudili ter vsi pomagali po svoji najboljši moči, da se sklepi konference po raznih državah čim preje in čim bolje izvedejo v smislu sporazuma med narodi.

Kdo se na primer ne spominja, s kakšno naglico je Francija izpraznila nekatera važna mesta v Porurju? Predno je dospel nemški ministrski predsednik iz Londona v Berlin, se je francoska armada že davno umikala. In nedvomno je, da je ta uspeh jako ugodno vplival na prej tako kruto žaljeno Nemčijo.

Val demokracije, ki se je blagodejno širil iz Anglije preko Francije v svet, je zrevolucijoniral duhove, in dal apatičnemu prebivalstvu Evrope novega poguma in novega upanja. Jedro politične reakcije je bilo že s tem činom strto in tudi Jugoslovani se imamo zahvaliti angleški delavski vladi, če nas ne ubijajo več orjunaške puške in bombe, ki je s svojo veliko akcijo za pomirjenje duhov izprožila val demokracije.

Krona dela angleške delavske vlade in francoske levice je Ženeva. Društvo narodov, ki je tam zborovalo, si je osvojilo Macdonald-Herriotove teze, ki zahtevajo kot predpogoj za pomirjenje narodov tudi še drugo fazo dela, to je razorožitev držav.

Pomen angleških volitev.

Angleška buržuazija se je v nekaj mesecih vladanja delavske stranke, zavedla, da to delo ne prinese le pomirjenja sveta, kar je tudi v njenem interesu, nego, da narašča s pomirjenjem narodov in lojalno politiko tudi delavski ugled. Postajala je nervozna in čakala le ugodne prilike, da strmoglavi delavsko vlado. To namero je buržuazija izvršila ob glasovanju o Angleško-ruski pogodbi, katero je delavska vlada podpisala, ter bi postala polnomočna, čim jo parlament potrdi. Ker delavska stranka sama v parlamentu ni imela večine, je bilo jasno, da vlada na tem vprašanju pade. Da buržuazija pripravi duhove svojih volilcev, na boj proti tako popularni delavski vladi, je pa napravila premeten uvod za to borbo. Očitala je delavski vladi, da se je umešavala v sodnijske zadeve ob priliki aretacije komunističnega urednika, ki je baje razširjal propagando tudi med angleškim vojaštvom, kar je seveda tudi v Angliji prepovedano.

Kljub temu, da je najvišji državni pravdnik izjavil, da ni noben član vlade posegal v njegov posel, je vendar sklenila večina parlamenta, da naj se uvede proti vladi preiskava, ki naj ucepi volilcem nezaupanje do delavske vlade in pripravi duhove za volitve. Vlada je izjavila, da smatra ta predlog za nezaupnico, ter predlagala razpust parlamenta in razpis volitev.

Nič ne pomagajo protesti buržuazije zaradi kratkega roka razpisa volitev. — Vsa angleška javnost vé, da protestirajo kapitalisti zato, ker se še niso pripravili na volitve in sedaj ne vedo, ali bi šli na agitacijo, ali pa postavljali kandidate. Zlasti je važen pri teh volitvah ta

moment, da kapitalistični skupini ne bosta imeli niti časa, da bi se pobotali glede enotnega nastopa pri volitvah.

Na drugi strani pa se je delavska stranka pridno in pravočasno pripravila za volitve. Tri dni pred razpustom parlamenta je imela delavska stranka svoj kongres, na katerem je bilo 800 delegatov, ki so z navdušenjem vzeli poročilo o važnosti novih volitev na znanje. Delegati so odšli, kakor pravijo poročila, borbeni na svoja domovja in je gotovo, da bodo vsak v svojem kraju storili vse, kar bo mogoče, da plemenita delavska stvar zmaga.

Angleške volitve bodo odločilno vplivale na bodočo usodo Evrope in sveta. Če angleški delavci zmagajo, potem je usoda kapitalizma in njegovih izrodkov pred važnim vprašanjem. — Na kocki je vprašanje miru in vojne, razorožitve in militarizma, socialne pravice in reakcije; zato čaka svet z upom in strahom, kako bo ta največji spopad med delom in kapitalom končal.

Stanovanjska politika in mestna občina ljublj.

»Jutro« ima patent, da fotografira najžalostnejšo sliko stanovanjske mizerije — bedno, deložirano družino. S tem načinom hoče dobiti pristašev izrabljajoč v agitacijske svrhe nesrečne žrtve svoje pogrešene stanovanjske politike.

Moitjo, zelo pa se motijo demokrati, če menijo, da bodo s patentiranim, infamnim fotografiranjem zakrili lastno krivdo in naprtili odgovornost za žalostne usodne posledice na druga ramena.

Kaj so počeli demokrati na ljubljanskem magistratu?

Posebej bo obravnavati vprašanje, kaj so napravili demokrati v parlamentu, da bi se vsaj zmanjšala in omilila neznosna, temelje družbe rušeča in upropaščajoča stanovanjska beda. Za danes poglejmo demokratsko delo na magistratu!

Demokrati, stari in mladi, v ljubljanski občini vprašanja stanovanjske bede niti načeli niso!

Treba je bilo župana Periča na magistrat, da je odredil adaptacijo grajskega poslopja in pripravil ob nizkih in primernih stroških samo na gradu 15 stanovanj.

Nismo pričakovali, da bodo demokrati mogli in hoteli v večjo akcijo lajšati bedo ljubljanskih, domačih družin. Pa niti za ona stanovanja in one stanovanjske prilike se niso brigali, ki bi se bila dala z majhnimi stroški prirediti za vsaj zasilna stanovanja.

Župan dr. Perič je moral šele priti, da je tudi v Kotnikovi ulici priredil par zasilnih stanovanj. Demokrati pa so gledali, kako so razpadale barake, skrbeli, da so njihovi veljaki z barakami špekulirali in kaj je bilo demokratom mari, če je delavčeva, uradniška družina prezebala pod milim nebom prebivala pod božjim solncem!

Sedaj pa si upajo izrabljati njihove žrtve!

Pa — nove zgradbe! Kar naštejmo nova poslopja, ki jih je sezidala mestna občina pod Peričevem županovanjem. V Janežičevi ulici stoji stanovanjska hiša mestnih uslužbencev z 12 stanovanji; na Dunajski cesti stoji danes hiša dohodarstvenega urada z 10 stanovanji; na Sredini z 9 stanovanji, za Bežigradom dve hiši z 28 stanovanji. Po eno oziroma dve stanovanji pa je še sezidala mestna občina na Martinovi cesti in za Mestnim domom.

Dvainšestdeset novih stanovanj!

Kaj pa so počeli demokrati? **Interesom, nujnim potrebam ljubljanskega prebivalstva odgovarjajočo gradbeno akcijo mestne občine ljubljanske so demokrati sabotirali, ji z vsem svojim političnim vplivom nasprotovali in — moral je pasti veliki župan dr. Baltič, da je občina lahko vsaj sedaj razpisala dela za novih 48 stanovanj.**

In, družina, ki je bila nedavno deložirana, bi lahko dobila stanovanje v novih zgradbah, če bi demokrati letos ne imeli v vladi svojega vpliva.

Stvar je bila sledeča:

Demokrati so — ne upoštevajoč potreb ljubljanskega prebivalstva — ukazali dr. Baltiču, da ne odobri sklepa, ki ga je napravil bivši občinski svet še v **maju** mesecu, da se zgradi še v letošnjem letu 48 stanovanj. Kaj stanovanjska beda, kaj trpljenje družin brez stanovanja; ker je župan socialist dr. Perič, zato ne sme občina graditi ničesar, to je bila parola in deviza demokratska!

V svojem časopisju pa so besedičili in govoričili o zapravljanju in razmetavanju, da bi preslepili ljubljansko prebivalstvo in prevarili javnost!

In zato 48 stanovanj letos ne bo zgrajenih, ker so to onemogočili demokrati!

Zavedamo se dobro, da je še veliko premalo, da bi prenehala stanovanjska kriza! Vendar je pa to značilno, za mentaliteto demokratske gospode. Prepreči stavbeno akcijo, potem pa prinaša slike, fotografije deložiranih družin!

Ljubljansko prebivalstvo spoznava nizkotnost takega početja in obrača demokratski stranki hrbet.

Socialisti pa bodo preko demokratskih napadov nadaljevali in z vsemi silami podprli stavbno akcijo mestne občine ljubljanske.

Dobri hišni posestniki.

Prvi, ki so se oglasili proti novemu stanovanjskemu zakonu, so bili — »dobri« hišni posestniki. Ni jim dovelj, da bodo smeli in mogli zvišati najemnino do nezmagljive višine. Ni jim dovlj, da bodo valorizirali pred vojno zazidane, povečini ob nizkih obrestnih merah izposojene novce. Oni hočejo več, še več! »Dobri« hišni posestniki hočejo popolno svobodo, hočejo polno pravico, da bodo razpolagali po lastni, v ustavi zajamčeni volji s stanovanji in stanovanjskimi prostori.

Pa so se zbrali delegati teh »dobrih«, srčno dobrih in nedolžnih hišnih posestnikov in sklenili resolucijo, da bo vsak uvidel škodljivost stanovanjskega zakona in upravičenost njihovih zahtev.

Škoda prostora, da bi priobčili resolucijo v celoti. Rečemo le: če bi jo priobčili, bi jo morali najpreje »slovenizirati« in ji dati vsaj za silo pismeno in jezikoslovno obliko. Slovenščina: dritte! Slog: vierte! Vsebina pa: erstklassig!

Tako prvovrstna je ta famozna resolucija hišnih posestnikov, da potrjuje celo našo trditev: **odprava stanovanjske zaščite pomeni pogibelj za delavske in uradniške družine!**

Le poglejmo!

Točka 9. njihove resolucije pravi:

Ker je ta zakon tudi v škodo premnogih najemnikov, med tem tudi državnih uradnikov in uslužbencev, ki dotlej, dokler sedi množica neopravičenih zaščitencev (joj, joj, kaj bi rekel celo Koseski!) v dosedanjih stanovanjih in z njimi na škodo hišnih lastnikov špekulira in trguje — ne pridejo do zaželjenih in bolj po pravici jim pripadajočih stanovanj, posebej pa še **v škodo hudo izžemanih podnajemnikov** — kar dokazujejo mnoge pritožbe, ki dohajajo tudi društvom hišnih posestnikov.

Vemo, da tega nihče ne bo razumel, zato povemo kratko vsebino tega, kar povedo v tej točki dobrotljivi hišni posestniki: **Ker so podnajemniki ostali brez zaščite, zato so najemnine za mesečne sobe porasle in — podnajemnike izkorišča, kdor jih le more.**

To pa je tisto, kar mi trdimo: **hišni posestniki bi v svoji »dobrotljivosti« povišali najemnino, izkoriščali bi nesramno in brezmejno stanovanjskega najemnika.** Zato je svoboda razpolaganja s stanovanji in stanovanjskimi prostori pogrešna, ker odpira na stežaj vrata izkoriščanju in brezvestnemu odiranju. —

Vsaj so hišni posestniki že doslej tako delali. Da bi hišni gospodar ne rentačil, ne izzival konfliktov, pa je najemnik raje **pristradal** višjo najemnino, samo da ni prestajal nesramnih in neznosnih šikan hišnega lastnika.

Navedemo samo en slučaj!

V stari, razdrapani hiši stanuje **kronski** vpokojenec — železničar. Nad njim pa — bogat hišni posestnik, ki je najemnino tako-le navijal: V letu 1914 je stalo stanovanje četrtletno K 127.50, v letu 1921 že 150, 180, 198 četrtletno. V letu 1922 pa je »poskočil« na K 408 in končno na K 518. Pa, da ga gospodar ne bo grdo gledal, da gospodar ne bo nagajal, je v letu 1923 plačeval K 780 in K 1133 četrtletno. V letu 1924 pa, ko se je gospodarjevega grdega gledanja navadil, je plačal v zadnjem četrtletju K 1133 najemnine, za **neizvršeno** popravilo pa K 1400.—.

Pa seveda tudi to še ni dovelj. — Kljub zaščiti so stopnjevali najemnino hišni posestniki. Sedaj pa naj jim zakon ustanovi pravico, da bodo zviševali, kakor bo njim prav in dobro!

Katastrofalna bi bila odprava zaščite stanovanjskih najemnikov! Povišanih najemnin bi uradniške in delavske družine ne zmogle, in brez usmiljenja bi jih metali hišni posestniki na cesto!

Zato v boj za zaščito stanovanjskih najemnikov in podnajemnikov, v boj proti povišanju najemnin! —

Sodrugi in somišljeniki, delavci in delavke, pozor!

V nedeljo, dne 19. oktobra 1924 ob pol 10. uri se vrši na vrtu hotela »Union«

veliko javno protestno zborovanje

stanovanjskih najemnikov iz Gelja in okolice. Pridite vsi! Protestirajte proti poslabšanju stanovanjskega zakona in proti nameravanemu povišanju stanartne.

Sklicatelji.

Napad kapitalista na sestradane delavce.

Kapitalistični razred smatra, da je prišel čas, da bo lahko vzel delavcem ono, kar so si priborili. Kapitalistični razred smatra, da je delavski razred razcepljen in razbit in ne bo mogel vzdržati ofenzive, brutalnega napada kapitalističnega razreda.

Prvi so odgovorili na poizkus kapitalističnih izkoriščevalcev, sodrugi steklarji v Zagorju in Hrastniku. Podjetje je odredilo **znižanje** mezd, delavstvo pa je solidarno in enotno odgovorilo s

stavko.

O vzroku satvke poročamo za danes sledeče:

Dne 7. oktobra t. l. je ravnateljstvo zjedinjenih tvornic stekla v Sloveniji naznanilo Osrednjemu društvu kemičnih delavcev za Slovenijo, da od dne 7. oktobra na 4 tedne dalje odpoveduje dosedanje mezdne in akordne tarife steklarne Hrastnik in Zagorje-in, da bo predložila pred potekom odpovedi odboru delavstva v svrho dogovora nove tarife in delovne pogoje. Kakšne tarife in delavne pogoje bo predložilo, tega ravnateljstvo steklarne ne pove. Gotovo je, da bodo ti pogoji slabši. Kakor je bilo pa posneti iz izjave ravnateljstva, namerava podjeje znižati vse dosedanje mezdne in akordne postavke za 20 odstotkov. To v času, ko draginja za preživljanje delavca in jegovih družin, raste in ne pada. V času, ko se naš delavec, kot državljan v državi bori za pošten in človeka vreden obstanek, katerega mu pa kapitalistična družba tvornic stekla v Sloveniji, — ne privošči. Delavstvo, katero je mirno in marljivo proizvajalo produkt družbi v plodonosen dobiček, naj še bolj strada, naj še več trpi, to je deviza ravnateljstva. Ker pa ima zaposleno delavstvo pravico in dolžnost zahtevati, da dobi za pošteno deo tudi pošteno plačilo, je zaposleno delavsvot po ponovnih neuspešnih intervencijah pri podjetju stopilo kompaktno v Hrastniku in Zagorju dne 14. oktobra ob 8. uri popoldne v stavko. Delavstvo vodi obrambno stavko, prepričano, da je danes čas za zboljšanje ne pa znižanje mezd delavstvu in sploh tistemu proletarcu, ki je odvisen od dnevne in mesečne plače.

Sodrugom steklarjem, našim starim borcem za socialistična načela kličemo: pogumno vztrajajte v boju! Delavstvo Slovenije je z vami solidarno, vsaj se zaveda, da vodite boj proti znižanju mezd tudi za nje!

Politični pregled.

Naš »parlamentarizem«.

Pravijo, da imamo parlamentarno vlado. Pravijo, da smo ustavna monarhija. Povsem druga pa je resnica. Davidovićeva vlada je imela večino v parlamentu. Davidovićeva vlada je mogla z gotovostjo računati, da jo bo tudi v rednem zasedanju našega parlamenta podpirala Radićeva delegacija in da bo v rednem zasedanju parlament mogel razpravljati o predloženem invalidskem zakonu in izdelanem zakonu o pobijanju korupcije.

Predno pa je prestala Davidovićeva vlada preizkušnjo v parlamentu, je morala na zahtevo kralja — demisijonirati. Nastal je konflikt med parlamenartno vlado in kraljem, obveljala je imperativna zahteva kralja. Ni obveljalo načelo, da vodi vladne posle ona grupacija ki se naslanja na parlamentarno večino.

Ker je padla Davidovieva vlada na ta način, zato bo ostal brez uspeha vsak koncentracijski poizkus. Koncentracije, ki naj pospeši konsolidacijo ne bo upostavil — absolutizem. Koncentacijska vlada bi imela življensko sposobnost le, če bi jo hotele in izvedle parlamentarne skupine.

Pa, to je zadeva meščanskih strank. Njihova stvar je tudi, kako bodo opravičile raz svoje strogo monarhistično stališče dejstvo, da so izigravale monarhistične obliko, izigravale monarha na račun parlamentarne vladavine. To izigravanje le jača in potrjuje pravilnost načelnega republikanstva.

Padec Davidovićeve vlade je prišel ravno v času, ko se naj uredi vprašanje ubogih invalidov in — ko naj zakon zajezi grozeči val najgrše korupcije. Zato bodo rekli: pobijanje korupcije, obsodbo korupiranih ministrov je preprečil drugi ustavni faktor.

Zgodovinsko vlogo pa bo igralo besedilo Davidovićeve vlade, ki slove: **Ker mi je Vaše Veličanstvo izrazilo potrebo,** da podam ostavko z namenom, da se razširi temelj za podaljšanje naše dosedanje politike miru, reda, zakona, borbe proti korupciji in končno sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, dovoljujem si podati ostavko svojega kabineta.

Tako bo: ne le sporazum, tudi vprašanje parlamentarne demokracije bo zahtevalo še velikih bojev v naši Jugoslaviji.

Če se kregajo in zmerjajo ministri. Danes je tudi klerikalcem jasno, da je imel minister vojne general Hadžić v Davidovićevi vladi glavno dolžnost, da špionira. Zato je naravno, da se je po njegovi ostavki vnel med Hadžićem in vlado oster spor, ki je našel odmeva tudi v javnosti. Za vlado vodi polemiko minister za notranje stvari Petrović, ki je v enem zadnjih odgovorov povedal tudi sledeče: **Vojni minister general Hadžić je dobival od svojih podrejenih vojaških organov redno poročila o dogodkih povsem političnega značaja. Ne oziraje se na to, da vojaška oblastva niso kompetentna, zbirati podatke o delovanju političnih strank, še manj pa, da bi dodajala poročilom svoje opazke in tako opremljena poročila pošiljala pristojnim ministrom, sem vendar obravnaval po obstoječi povojni praksi tudi taka poročila in naročal, da so politični organi preiskali navedbe. Dobil pa sem od svojih organov vedno nasprotna poročila. Naj omenim samo sle-**

deče: Na moje vprašanje so sporočila vojaška oblastva, da vojaška oblastva niso delila med gotove državljane na Hrvaškem in v Slavoniji orožja. Moji (policijski) organi pa so dognali, da so vojaška oblastva dejansko delila orožje in municijo in so ugotovili tudi kraj, kjer se je orožje delilo in celo število razdeljenih pušk in množino razdeljene municije. Katerim poročilom naj verjamem? Orjuna v Sloveniji je oborožena, kdo jo je oboroži!, tako je zaključil minister Petrović svoje naravnost senzacionelno razkritje. Torej: **vojaštvo je delilo orožje, municijo, da so lopovi streljali in pobijali jugoslovanske državljane.**

Tedenske vesti.

Delavski izobraževalni tečaji!

Nekateri etčaji prično že prihodnje dni in sicer:

Pondeljek 20. t. m.: Uvod v narodno gospodarstvo.

Sreda 22. t. m.: Najvažnejša razdobja v zgodovini človeštva.

Četrtek 23. t. m.: Društveno knjigovodstvo.

Petek 24. t. m.: Delavsko zakonodavstvo s pravnega in organizatoričnega stališča.

Predavanja se vrše od pol 7 do pol 8. ure zvečer v prostorih 3. državne (nemške) gimnazije v Bethovnovi ulici.

Prijavljajte se za obisk pri Svobodi in njenih podružnicah v Ljubljani in okolici, Konzumnem društvu in njegovih prodajalnah v Ljubljani in okolici, Zvezi delavskih žen in deklet, upravnem odboru UDR, Strokovni komisiji in ljubljanskih podružnicah osrednjih strokovnih društev, pri pokr. tajništvu SSJ ter odboru krajev. pol. org. SSJ v Ljubljani in na Viču — ali pa ob pričetku vsakega tečaja v gimnaziji.

Začetek nadaljnjih predavanj se objavi pozneje.

Odzovite se v častnem številu!

Izobraževalni odsek Svobode.

Kako izgleda dobrotljivost bišnih posestnikov.

V hiši ljubljanskega trgovca stanuje vdova. Njen mož je padel na Zaloški cesti. Reva je ostala sama z nedoraslo deco, stradala je ona, stradali so otroci. Preživljala se je s težkim delom, preživljala sebe in osirotele otročiče. Gospodar je seveda začel: zvišal bom najemnino. Uboga žena se je pritoževala, prosila zaščiet in pomoči pri državnih uradih.

Gospodar pa je napisal sledeče: **Mož prosilke je bil delavec in je padel na — Zaloški cesti. Ker je bil »prekucuh« in državi nevaren element, je prav, da je bil s smrtnim strelom kaznovan. Ker pa je bil mož državi nevaren, zato je absolutno nedopustno, da bi sedaj državna oblastva jemala v zaščito vdovo takega človeka in sirote takega prekucuha. Po vsej pravici mora tudi žena, morajo tudi njegovi otroci trpeti za očetovo »protidržavno mišljenje«.**

Tako je utemeljeval zvišano najemnino ljubljanski hišni posestnik, ki je v prvih vrstah kričaških in nikdar zadovoljnih hiših posestnikov.

Tako je pisal trgovec, ki šteje med svojimi kupci izključno le delavce in delavske družine.

Sedaj pa naj taki ljudje svobodno razpolagajo s stanovanji, svobodno določajo najemnine, ne da bi na najnesramnejši in najbrezvestnejši način odirali stanovanjskih najemnikov. —

Za dobro delo dobro plačilo. Po tem pregovoru se ravnajo Amerikanci in tudi sodrug Mohar, ki je za nabiranje naročnikov določil nagrado po **10 dolarjev**, se je ravnal po tem načelu. — Zbiralce naročnikov opozarjamo, da je za nabiranje še vedno čas. Pogoji so isti, kakor so bili razpisani v 39 štev. Socialista. Kdor nima potrebne dopisnice za zbirko, naj piše na naslov uprave v Ljubljano, Vidovdanska c. 2.

Podaljšanje roka. Na prošnje več nabiralcev novih naročnikov se je uprava odločila, da podaljša rok do 1. novembra 1924. Nepreklicno dne 4. 11. 1924 se bo vršilo žrebanje, tako, da bo izid objavljen v Socialistu št. 45.

Prosimo vse nabiralce in prijatelje, da se tega roka točno drže, ker na ponovno podaljšanje roka v nobenem slučaju ni misliti.

Poslano! Opozarjamo krojaške pomočnike v Sloveniji, naj nikar ne potujejo v Ljubljano. Iz Srbije in iz Hrvatske že itak nihče ne pride, ker tam dobro vedo, da je pri nas tako nesramna tlačanska plača, da jo prekaša vsak neizobražen navaden delavec. Pa, kdo bi zahteval od naših mojstrov, ki ne poznajo in nimajo nikakega socijalnega čuta do svojih pomočnikov, da bi dostojno plačevali stradajoče pomočnike. Na drugi strani pa zahtevajo naši g. mojstri od konzumentov sicer horendne cene. O tem bomo v kratkem času slavnemu občinstvu objavili bolj podrobno.

Ljubljanski krojaški pomočniki.

Delavska zbornica za Slovenijo se je preselila v nove prostore na Poljanski cesti št. 12, pritličje levo. (Ob tramvaju med postajališči Mestni dom in Realna gimnazija).

Prijatelj Pastorek čita in prebira redno Socialista, kar nas veseli in zato smo prepričani, da bo končno tudi on uvidel, da je Naprej mnogokrat, zelo mnogokrat zavedno in zavestno lagal in obrekoval, ko je vodil boj proti Socialistu in Soc. stranki Jugoslavije. Samo bojimo se, da je prijatelja Pastoreka popolnoma prevzela jeza in mu zastrla jasen pogled in pregled. Bojimo se le enega: Mi vemo, da je Naprejevo govoričenje o skupnem domu daleč proč od prave resnice. Kajti, Skupni dom delavskega razreda se ne gradi po Bernotovem receptu! Bernot pravi: V Slogo nalagajo delavci, Sloga je delavska last. V resnici pa izgleda stvar tako-le: Varlec iz Brežic, ki je **trgovec**, ima naloženih v Slogi nad Din 40.000. Med vlogami Sloge figurira tudi terjatev tiskarnarja v Krškem in terjatev tiskarnarja v Kočevju, ki sta nastali vsled Naprejevega dolga. Nad Din 90.000 je torej v Slogi **nedelavskega** denarja in — Sloga se gradi na Naprejev dolg. — Tega najbrže Pastorek ne ve, ker smatramo, da bi on v interesu javnosti, vsaj kolikor se tiče računov, povedal tudi v Napreju, da Naprej grdo laže, ko govori o **delavski** zadrugi Slogi. — Sedaj se naj pa Pastorek še na Bernota enkrat zjezi, pa naj ga strese za kosmata ušesa. —

Anatole France. Trinajstega oktobra je umrl v Franciji pisatelj svetovnega slovesa Anatole France. Anatole Thibault, ki se je pozneje imenoval »France«, je rojen 16. aprila 1844 v Parizu. Bil je sin trgovca s starinami in je že v zgodnji mladosti pričel s pisateljevanjem. V devetnajstem letu je že izdal svoje prve pesmi. Francova dela so nedosegljiva po svoji satiri zgodovinskih in socialnih problemov. Francoski proletariat je s ponosom štel Anatola Franceja med svoje sodruge in ko se je vrnil Jaurès v juliju 1911 iz Antwerpna, ga je na kolodvoru sprejel Anatole France in skupno sta potem nastopila proti vojni na delavskem zborovanju.

Delo za šolo. V zadnjem času smo brali dve značilni notici v meščanskem časopisju. V prvi notici moleduje šolski upravitelj iz Prekmurja dobre ljudi, da naj podarijo njegovi šoli magari tudi popisane razglednice jugoslovanskih krajev. Upravitelj pravi: prva dolžnost šole je, da vcepi otrokom v srca domovinsko ljubezen. Ker pa šola nima denarja za nabavo primernih učnih pomočkov, bo cepil domovinsko ljubezen z razglednicami, če tudi popisanimi razglednicami. — Druga notica pa je bila iz bele Ljubljane, torej iz srca Slovenije. Ta notica pa je naznanila, da se bo mogel vršiti pouk na obrtni šoli le, če bodo prinesli otroci seboj obenem denar za nabavo kuriva ali pa če bodo prispevali kurivo kar v »naturi«. — — Kaj nista značilni obe notici?! Tako se pri nas skrbi za šolstvo, tako se pri nas skrbi za izobrazbo. Otrok bo moral prinašati v cekarju premoga seboj, da ne bodo zmrznili učitelj in učenci. Daleč smo prišli v vsestranskem jugoslovanskem napredku. Pisati bo znal, kdor bo za premog imel, domovinsko ljubezen pa bodo cepili otrokom z razglednicami, odraslim pa z razdeljenimi vojaškimi puškami.

Socialistična vlada na Švedskem. Vsled izida volitev je bil poverjen s. Branting s sestavo vlade. Branting je izjavil, da bo sestavil socialističen kabinet.

Predsednik mehiške republike — socialist. Novoizvoljeni predsednik mehiške republike general Plutareo Elias Calles nastopi 1. decembra t. l. svoje mesto, ko preteče poslovna doba dosedanjega predsednika gen. Obregona. Gen. Calles je bil izvoljen za predsednika v juliju t. l. kot kandidat delavske stranke, ki zastopa kmete in delavce republike Meksiko. Je socialist in je delaven v socialističnem in delavskem gibanju. Da je bil izvoljen za predsednika socialist je značilno za to državo vednih bojev in revolucij.

Delavsko socialno zavarovanje v Češkoslovaški uresničeno. Pred nekaj dnevi sta češkoslovaška poslanska zbornica in senat sprejela zakon o starostnem, invalidnem in vdovskem zavarovanju nameščencev, ki je izmed vseh zakonov te republike največji in najvažnejši in s katerim prekaša čsl. republika vse evropske države. V kratkem stopi to zavarovanje, ki omogoča delavstvu brezskrbnejšo starost in najbotrebnejšo zagotovitev obstanka v slučaju daljše nezmožnosti za delo, v veljavo. S tem zakonom je končno rešeno vprašanje, za katero se je soc.-dem. stranka v Avstriji borila 30 let in to po zaslugi socialne demokracije. Glavne zasluge zanj imata sodr. Winter, ki je storil zakonski načrt in minister za soc. skrb sodr. Habrman, ki je glavno pripomogel k njega uresničenju. Pri glasovanju v poslanski zbornici je glasovalo 21 komunističnih poslancev, med njimi vsi voditelji, proti zakonu. To so tudi besede in praksa . . .

P. t. delavcem ter vsem drugim dosedanjim obiskovalcem kavarne »Central« Sv. Petra nasip št. 37, vljudno javljam, da sem otvoril poleg kavarne tudi gostilno, kjer bom točil pristna domača vina po zmernih cenah. Za dober prigrizek bo vedno preskrbljeno.

Sprejemajo se tudi abonenti na hrano. — Društvom je na razpolago posebna soba za manjše sestanke in seje.

Za obilen obisk se priporoča

70/1 **Štefan Miholić**

Dovršeno sredstvo proti vseh vrst revmatizmu.

Pred dobrim letom je odprl biološki-bakteriološki laboratorij dr. Rahlejev iznajditelj leka proti revmatizmu Radio-Balsamica, kateri lek je do danes najboljše sredstvo proti vsem vrstam revmatizma. Lek dr. Rahlejev-a ni poznan samo v naši državi, temveč tudi v inozemstvu kot najhitrejše in najradikalnejše sredstvo proti revmatizmu, o čemur potrjujejo priznanja zdravnikov in na tisoče zahvalnih pisem ozdravljenih bolnikov. Radio-Balsamica se proizvaja po čisto najnovejšem principu ter je absolutno neškodljiv srcu in ne pušča nikakih sledov ne na koži kakor tudi na organizmu. Bolniki, ki so se leta in leta zdravili po raznih zdraviliščih se ozdravijo z dve do tremi stekleničicami tega čudotvornega leka. Lek se zdeluje in dobiva v laboratoriju dr. Rahlejeva, Beograd, Kosovska ulica 43. 67/1

Nov žandarski delokrog.

Fajmoštri in kaplani obupavajo nad svojimi verniki in svojimi vernimi ovčicami. Naj še tako politizirajo in še tako malo moljo naši dušni pastirji, kletvin je vedno več na svetu in vsaka fara ima že skoro za preklinjanje svojo specialiteto.

Kaj čuda, če so sedaj poklicali fajmoštri tudi žendarmerijo na pomoč. Minister Petrović je uvidel, da fajmoštri res potrebujejo žendarske asistence, pa je izdal sledeči

RAZGLAS.

Ministrstvo notranjih del naroča potom velikega župana in srezkega poglavarja razglasiti sledeče:

»Najvišja in najvzvišenejša svetinja vseh vekov in celokupnega človeštva je Bog. Ideja Boga je bistven predmet vere. Verovanje v višjo silo, v Boga, je vrojeno v duši človekovi. Vsi narodi molijo k tej višji sili, katera je predmet njihove vere ter se obračajo na njo z velikim spoštovanjem.

Te najvišje svetinje se psujejo z najgršimi besedami. Vsi to vemo in vsak dan slišimo strašne prestopke. Niti v običajnem govorjenju bi ne smel človek izustiti te strašne psovke, ki psuje Boga, ker je to greh. Verujem, da ta strašna psovka najvzvišenejše svetinje, kliče nebo na osveto.

Ta psovka svetinje se pri nas čuje pri vseh stanovih pri inteligenci in ljudskih slojih. Človek ne more niti mirno potovati, niti biti v družbi, ker ga mora poslušanje takih psovk žaliti.

Človek, ki psuje najvzvišenejšo svetinjo, prestane že s to samo psovko biti kristjan; on izgubi vse pravice, katere daje cerkev s pomočjo svetega Duha svojim vernikom.

Ni mi znano, kaj so dosedaj podvzele duhovne in posvetne oblasti, da se to zlo iz našega naroda iztrebi, čeravno v našem kazenskem zakonu obstoje odredbe, katere zabranjujejo psovanje svetinj. Ta strašna psovka se je svobodno razpasla med našim narodom in sedaj razjeda našo mladino in vojsko, vodeča jo v brezboštvo in nasproti vsem zlom.

Zato prosim, sveti arhijerejski sinod, da podvzame vse mere, da sam in zajedno pri vseh svojih oblastih izposluje, da se temu zlu napravi konec.«

Ko Vam prednje dostavljam, Vam naročam, da delujete na to da se ta slaba navada med narodom izkorenini.

Kakor znano se je posebno po vojni razširilo skoro v vseh slojih naše družbe veliko in težko preklinjanje Boga in najvišjih verskih svetinj. To zlo je čim dalje večje, ker se proti bogokletstvu ne uporablja zakon (§ 122 k. z. oz. § 11 c. naredbe z dne 29. apr. 1864 l.).

Zato je potrebno, da se proti krivcem postopa, da se to zlo med našim narodom čimpreje izruje.

•

Srezki poglavar je dobil tako okrožnico, pa jo je dal po svojih žendarjih razglasiti nevernemu ljudstvu, za strašilo pa jo je obesil na občinske table. Torej ostane zato v veljavi samo še auf biks!

Takemu bedastemu razglasu se smejemo. Ne smejemo pa se žalostni činjenici, kako si predstavljajo meščanske stranke, da se more dvigniti kultura srca in neumrjoče klerikalne duše! Šole, šole, izobrazba odpravlja kletvine, surovost ne pa žendar!

Dopisi.

Delavske razmere v Radečah.

Dolgo se iz našega kraja nismo oglasili, zato bo pa današnje poročilo nekoliko daljše.

Vsled medsebojnega boja v delavskih vrstah so se pri nas vse organizacije skoro popolnoma razkropile. Zadnje čase je še kolikortoliko delovala podružnica Konzumnega društva za Slovenijo, vse drugo je pa zaspalo. — Svoboda je imela še nekaj članov na papirju, delovala pa ni nič, kljub temu, da ima na razpolago lepo dvorano z odrom, harmonij in drug inventar. Strokovne podružnice so umirale, dočim je politična organizacija dobesedno v popolnem razsulu.

Pred razsulom je bila politična organizacija priključena »Naprejevi« skupini in Naprej je bil pri nas precej razširjen. In to je bila tista nesreča, ker je ravno pisava »Napreja« z večnimi osebnimi napadi in nesmiselnim kritikovanjem popolnoma omrtvičila našo sicer precej agilno politično organizacijo.

»Socialist« se je šele zadnje čase pojavil v Radečah, a reči moramo, da se že pozna njegova pomirjevalna in blagodejna pisava. Pričelo se je zopet gibanje, da se stara moč delavskih organizacij zopet upostavi. Precejšnje zanimanje je za »Svobodo«; zlasti se trudijo za zopetno upostavitev usnjarji, med njimi sodrug Prek, ki zbira nove člane, istotako s. Pičenin in poslovodja v konzumu s. Tarman. Upanje imamo, da se bodo tem požrtvovalnim sodrugom priključili še drugi, in da bomo v kratkem lahko poročali, da je delovanje »Svobode« v polnem teku.

Z upostavitvijo strokovnih in politične organizacije bo šlo težje, ker manjka agilnih zaupnikov ali sčasoma bo šlo tudi. Zlasti politična organizacija bi bila pri nas nujno potrebna, ker je v Radečah mnogo delavstva in bi lahko zlasti v občinski politiki uveljavljalo svoj program. Kljub največjemu razsulu smo dobili pri zadnjih občinskih volitvah tri naše sodruge v občinski odbor. Vsi trije sodrugi so agilni in požrtvovalni, ali čutijo se osamljene, ker ne stoji za njimi močna politična organizacija, ki bi jim dajala direktive in ki bi tudi zagovarjala njihovo delo. Ali kakor rečeno, imamo upanje, da se delavski pokret kmalu poživi, zato Vas prosimo, da nam daste v »Socialistu« večkrat prostor, da bomo poročali o naših prizadevanjih in da bomo lažje agitirali za našo delavsko stvar.

Pismo sodruga. Oprostite, da Vas nadlegujem. Čitam z zanimanjem Vaš list, toda opazujem, da niste v svojih izjavah dovolj odločni. Danes imate najlepšo priliko, začeti z ofenzivo socializma. Vsem ljudem je še v živem spominu teror Pašićeve vlade in občutijo dobrote kapitalistične Davidovićeve vlade. Prosim Vas, da v Socijalistu in drugih soc. glasilih jasno in odločno obsojate protisocijalno delovanje sedanje vlade. Sem sicer le priprost delavec, toda toliko vem, da ne bo mogel 100-odstotni invalid izhajati s 3000 kronami mesečno; človek, ki je žrtvoval svoje zdravje in s tem svoje življenje molohu kapitalizmu, dobi od države toliko kakor najslabši vajenec! In to imenuje »Slovenec« socialno delo! Upokojencem, slugom in poduradnikom so dali mesečno 300—700 dinarjev draginjskih doklad, vpokoj. uradnikom pa 700 do 2200 dinarjev; torej kar za 400 do 1500 Din mesečna razlika! To je socijalno delo naše vlade »zakona, reda in pravice!« In pri tem naj plačuje vpokojeni sluga ali poduradnik 200 do 400 Din mesečno za stanovanje, kakor to določa nova stanovanjska naredba! Fej! Tudi zakon o poljedelskih kreditih je tipičen primer korupcije! Pesek v oči bi bila trditev, da bodo vsi kmeti deležni te dobrote; vsaj je vendar jasno, da se bodo zadruge ozirale v prvi vrsti le na svoje člane in ogromna masa kmetov bo ostala — praznih rok!

Sedaj Vas pa vprašam: Ali je ljudstvo izvolilo svoje zastopnike, da tako zastopajo njihove interese?

Ali smo volili poslance za zaščito kapitalistov? Ako primerjamo delo naših nacionalistov in klerikalcev z delom socialistov, lahko konstatiramo ogromno razliko. Marksisti so bili, ki so dali Švedski, Danski, Nemčiji, Avstriji moderno zakonodajo. Glejmo, da bo tudi v Jugoslaviji socialistična delegacija v parlamentu kmalu tako močna, da bo lahko izsilila — socialne reforme! Z ozirom na vse to Vas še enkrat prosim za energično delo. Brez kompromisov na pot zmage! Ne ozirajte se na malenkostne predsodke družbe in njene morale; socializem lahko zmaga, če bodemo tudi mi prebivalci »Balkana« sodelovali! Opozarjajte delavstvo na to, da je potrebna — energična akcija. Organizirajte ga, izobrazba v Vaših modernih organizacijah mu bo dala tudi duševno moč! Razkrinkajte delo vlade »reda, zakona in pravice«! Odprite proletariatu oči! Prosim Vas v imenu vseh trpinov za energično akcijo!

Socialistični pozdrav R. J.

Razno.

Danes prinašamo najboljši sestavek, ki ga je tekom zadnjih let priobčil ata Narod:

Zakaj ima moški brke, ženske pa ne? Ko je Bog ustvaril najprej svet, potem pa prvega človeka Adama, si prvi človek še ni dobro ogledal božjega stvarstva, ko mu je že postalo dolgčas na zemlji. Stopil je pred svojega stvarnika ter ga ponižno prosil, naj mu ustvari še enega človeka. In, ko je Adam zaspal, mu je vzel Bog iz telesa rebro in ustvaril iz njega Evo, ki naj bi krajšala in slajšala (Breznik, kje si!) Adamu rajsko življenje.

In Adam je dejal Evi: Delala boš, kar ti zapovem, zakaj Bog sam je zapovedal, da mi moraš biti pokorna.

Eva ga je spočetka res ubogala, ko pa se je nekoliko privadila, ni hotela več poslušati njegovih ukazov; povsod je hotela uveljaviti svojo voljo. Čim jo je Adam poslal po vodo ali kam drugam, mu je Eva jezno odvrnila: Ali nimaš sam nog?

Adam se je šel pritožit k dobremu Bogu, da ga Eva doče ubogati ta pa mu je rekel: Ali nimaš palice?

Tedaj je Adam svojo ženo pošteno naklestil, toda ona je posihmal še bolj trmasta. Dobri Bog je opazoval delo svojih rok, ki že v raju ni harmoniralo. Stopil je nekoč k Adamu, rekoč:

Čakaj, pomagam ti iz zadrege. Pljunil je na prste, prijel s tremi prsti Adama za zgornjo ustnico in spregovoril: Zdaj ti zrasto pod nosom prav taki lasje, kakršne imaš na glavi. In če pomigaš s temi lasmi, se te bo Eva bala in te bo ubogala. —

Adamu so res zrastle brke in Eve se ga je strašno bala. —

Vprašamo samo: Zakaj imajo ljudje možgane in pamet, ata Narod pa ne? Kje bi bilo treba ata Narod pomazati in namazati, da bi mu zrasli možgani in ga srečala vsaj tirolska pamet? Tudi o tem bi bila dobra kaka bajka. Vsaj res itak ne bo, da bi imel pamet — naš ata Narod.

Iz stranke.

Na vse krajevne politične organizacije smo razposlali okrožnice, v katerih pozivamo krajevne odbore, da skličejo zborovanja.

Upamo, da se temu pozivu odzovejo vse organizacije in da skličejo v najkrajšem času zborovanja. Članstvo je točno informirati o poteku kongresa SSJ v Mariboru kakor tudi o političnem položaju v državi.

Tam kjer ne bo zborovanj, naj člani sami zahtevajo, da se bodo vršili. — V delu za organizacijo je naša rešitev.

Delo krajevnih organizacij za Socialista.

Vsaka krajevna organizacija si mora šteti v svojo glavno dolžnost, širjenje našega tiska med člane in pa delavce v svojem kraju. Z nobenim drugim sredstvom ni mogoče tako temeljito posegati v javno življenje kakor ravno s časopisom. Organizacija, ki obvešča tedensko svoje članstvo potom dobrega lista, mora napredovati, ker je s članstvom v stalnem stiku. Člani niso tako dovzetni za vso demagogijo nasprotnikov, ker so stalno in točno informirani v vseh zadevah, ki so se zgodile.

Opozarjamo s. zaupnike, ki so bili na strankinem zboru v Mariboru, da store svojo dolžnost in zastavijo vse moči v to, da razširijo potom svoje organizacije »Socialista« v vsako delavsko hišo.

Strankini znaki. Opozarjamo vse krajevne organizacije, da so strankini znaki došli. Vsak organiziran član naj ima tudi znak.

Izdajatelj:
Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.
Odgovorni urednik:
France Vidmar.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

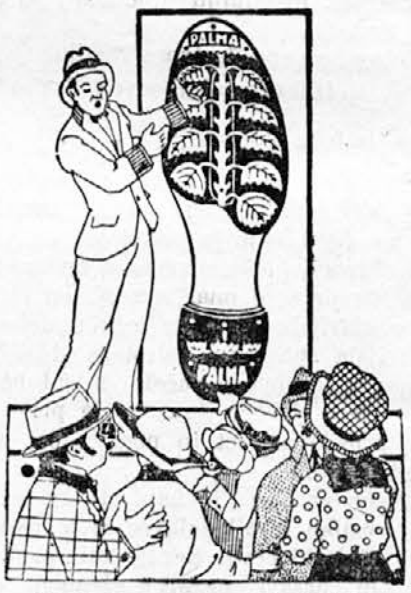

Palma podpetniki in podplati so najboljši

Razširjajte „Socialista“!

Prva Mariborska delavska pekarna r. z. z o. z. v Mariboru, Tržaška cesta št. 37—38, telefon štev. 324. Ustanovljeno leta 1898 — Moderno in higijensko urejena pekarna priporoča svoje okusno in verdno sveže pecivo v polni teži. Pecivo se dostavlja tudi na dom.

JUHAN
se dobi v vseh specerijskih prodajalnah

Zahtevajte povsod
„JADRAN“
terpentinovo čistilo za čevlje, ker je najboljše.
Ako čistite čevlje edino le z »Jadran« kremo, si prihranite mnogo denarja.
Vaši čevlji ne razpokajo, ostanejo mehki in trpežni

Cognak Medicinal Liquer, triple sec slivovka, brinjevec, tropinovec, rum i. t. d.
po najnižjih dnevnih cenah
„ALKO“
veletrgovina žganja, družba z o. z
LJUBLJANA - KOLIZEJ

Ceneno češko perje!
1 kg sivega opuljenega perja 70D, na pol belo 90 D, belo 100 D, bol še 120 in 150 Din, mehko jak puh 200 in 225 Din, boljša vrsta 275 Din. Pošiljatve carine prosto, proti povzetju od Din 300 naprej poštnine prosto. Vzorec zastonj Blago se tudi zamenja in neugajajoče vzame nazaj. Naročila samo na BENEDIKT SACHSEL, LOBEZ št. 82 pri Pilznu, Češkoslovaška. Poštne posiljke gredo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

ZASTONJ
ne, pač pa po zelo nizkih cenah dobite vse kuhinjske potrebščine, kakor raznovrstna kleparska, kotlarska, kovinostiskarska ter ključavničarska dela in druge predmete pri zadrugi
Jugometalija
r. z. z o. z.
splošna kovinska industrija
Ljubljana, Kolodvorska ulica 18
Telefon štev 729.

Štampilje
iz kovine in gumija izdeluje
graverski zavod
Sitar & Svetek
Ljubljana, Sv. Petra cesta 13

Siegel & drug
d. z o. z.
tkalnica platnenega in bombažnega blaga
Ljubljana, Dunajska c. 31
Svitavy (Č. S. R.) Wien (Nem. Avstr.)

En gros **Letna trikotaža, nogavice, galanterija in drobnina** En gros
Gaspari & Fanninger, Maribor, Aleksandrova cesta št. 48